

สรุปประเด็นสำคัญจากผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุรา และการรับรู้นโยบายในช่วงวิกฤตโควิด

นักดื่มร้อยละ 67 หยุดดื่มไปในช่วงเดือนเดือนเมษายน แต่ ร้อยละ 53.2 กลับมาดื่มอีกในช่วงเดือนพฤษภาคมหลังประกาศอนุญาตให้ขายสุราได้ เหตุผลที่ดื่ม เพราะว่ามี การพบปะสังสรรค์/ ตั้งวง/ ปาร์ตี้ดื่ม

นักดื่มร้อยละ 41 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเดือนพฤษภาคม จุดซื้อที่นิยมมากที่สุดคือ ร้านขายของชำในชุมชน/ หมู่บ้าน (ร้อยละ 76.3)

ประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72 ขึ้นไป) เห็นด้วยว่า ควรอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะในร้านที่ไม่มีที่นั่งดื่ม ควรปิดผับบาร์ สถานบันเทิงที่มีการบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ควรอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบออนไลน์หรือโฮมเดลิเวอรี่

ประชาชนร้อยละ 12.5 พบเห็นการเชิญชวนปาร์ตี้ออนไลน์ โดยใช้ภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโซเชียลมีเดียหรือออนไลน์แพลตฟอร์มอื่นของธุรกิจสุรา

ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชาชนร้อยละ 70.8 เครียดวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการเงิน ร้อยละ 36.3 มีสุขภาพจิตแย่ง ร้อยละ 14.1 มีสุขภาพกายแย่ง และ ร้อยละ 13.7 ระบุว่าได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากคนดื่ม/ คนเมา

ควส. ได้จัดให้มีการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราและการรับรู้นโยบายในช่วงวิกฤตโควิด-19 รอบที่สอง โดยสุ่มตัวอย่าง 1,563 คนจาก 15 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรไทยอายุ 15 ขึ้นไปทั่วประเทศ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในระหว่างวันที่ 15-16 พฤษภาคม 2563 ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 54.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.1 อยู่ในช่วงอายุ 20 - 49 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.9 อายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 68.3 จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นผู้อยู่ใน 3 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป และค้าขายรายย่อย/ บริการรายย่อย อยู่ร้อยละ 22.5 20.5 และ 20.3 ตามลำดับ ร้อยละ 57.5 พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 32.6 อยู่นอกเขตเทศบาล และร้อยละ 9.9 อยู่ในกรุงเทพมหานคร

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 38.4 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา เมื่อถามถึงการดื่มสุราในช่วงเดือนเมษายนซึ่งมีประกาศห้ามขายสุราในจังหวัดต่าง ๆ ใน นักดื่มกลุ่มนี้ พบว่า 2 ใน 3 หรือร้อยละ 67.0 ไม่ได้ดื่มเลย ร้อยละ 25.0 ดื่มน้อยลง ขณะที่ร้อยละ 8.0 ดื่มเท่าเดิม แต่เมื่อสอบถามต่อถึงการดื่มในช่วงเดือนพฤษภาคม (ซึ่งเป็นช่วงหลังจากเกือบทุกจังหวัด ยกเว้นบุรีรัมย์จังหวัดเดียว มีประกาศอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้) พบว่า สัดส่วนของ นักดื่มที่ไม่ได้ดื่มเลยลดลงเหลือร้อยละ 46.7 ในขณะที่นักดื่มร้อยละ 53.2 กลับมาดื่มอีกเท่าเดิมหรือน้อยกว่าเดิม และร้อยละ 0.1 ดื่มน้อยขึ้นกว่าเดิม เหตุผลที่ดื่มอีกเท่าเดิมหรือน้อยขึ้นกว่าเดิมคือ มีการ พบปะสังสรรค์/ ตั้งวง/ ปาร์ตี้ดื่ม นอกจากนี้ นักดื่มร้อยละ 41 ได้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเดือน พฤษภาคม โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 76.3 ซื้อจากร้านขายของชำในชุมชน/ หมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 54.7 ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ และร้อยละ 13.9 ซื้อจากห้างค้าส่งขนาดใหญ่/ ซูเปอร์มาร์เก็ต

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ควรอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะใน ร้านที่ไม่มีที่นั่งดื่ม หรือห้ามดื่มที่ร้าน (ร้อยละ 72.8) ควรปิดผับบาร์ สถานบันเทิงที่มีการบริการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 71.6) และการเปิดให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามปกติในตอนนี้ จะทำให้ไวรัสโควิด-19 กลับมาระบาดใหม่อีกรอบ (ร้อยละ 64.2) ในทางตรงข้าม มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 27.2) ที่เห็นด้วยว่า ควรอนุญาตให้ขายแบบออนไลน์หรือเดลิเวอรี่ ในขณะที่ผู้ตอบ แบบสอบถามประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53-56) เห็นด้วยกับการลดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหลือเพียงช่วงกลางวัน (11.00-14.00 น.) การรณรงค์ดื่มที่บ้านของธุรกิจแอลกอฮอล์ และยังไม่ควร อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตอนนี้เลย

ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงส่วนน้อยที่พบเห็นกิจกรรมทางการตลาดของธุรกิจเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งกิจกรรมที่พบเห็นมากที่สุดคือ ปาร์ตี้ออนไลน์ โดยโซรภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโซเชียลมีเดียหรือออนไลน์แพลตฟอร์มอื่น (ร้อยละ 12.5) อย่างไรก็ตาม ผู้ที่พบเห็นการโพสต์เชิญชวนให้ดื่มอย่างรับผิดชอบที่บ้านจากเครือข่ายธุรกิจเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์หรือร้านค้าผับบาร์ ร้อยละ 17.8 ตอบรับกิจกรรมนี้ด้วยการซื้อมาดื่มที่บ้านตามการเชิญ ชวนดังกล่าว

เมื่อสอบถามถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่ามี ผู้ตอบแบบสอบถามสูงถึงร้อยละ 70.8 เครียดวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการเงิน โดยร้อยละ 11.5 ใน กลุ่มนี้ระบุว่ามีสาเหตุมาจากการดื่มของตัวเอง ที่น่าสนใจต่อมา คือ ร้อยละ 36.3 มีสุขภาพจิตแย่งลง เช่น วิตกกังวล เครียด ซึมเศร้ามากขึ้น ซึ่งในกลุ่มที่สุขภาพจิตแย่งลงนี้มีถึงร้อยละ 14.3 ที่ระบุว่ามีสาเหตุ มาจากการดื่มของตัวเอง อีกปัญหาที่พบน้อย (ร้อยละ 14.1) คือ สุขภาพกายแย่งลง เช่น เจ็บป่วย อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร และในกลุ่มนี้ร้อยละ 5.9 มาจากการดื่มของตัวเอง ส่วนผู้ที่ระบุว่าได้รับความ เดือดร้อนรำคาญจากคนดื่ม/ คนเมา ทำเสียงดังรบกวน หรือพูดแซว ทะเลาะ มีอยู่ร้อยละ 13.7 ซึ่งใน กลุ่มนี้ร้อยละ 4.2 ระบุว่าตัวเองก็เข้าไปดื่มด้วย

โดยสรุป จากผลการสำรวจนี้ คนไทยเริ่มกลับมาดื่มสุราอีกในช่วงเดือน พฤษภาคมนี้ หลังจากที่ส่วนใหญ่ได้หยุดดื่มไปในช่วงเดือนเมษายน แสดงให้เห็นว่าการ ประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลดีในการลดจำนวนผู้ดื่มสุราลง แต่เมื่อมี ประกาศอนุญาตให้ขายได้ คนก็กลับมาดื่มอีกตามเดิม เพราะเริ่มมีการพบปะสังสรรค์ ปาร์ตี้กันอีก และสามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย โดยเฉพาะจากร้านขาย ของชำในชุมชน/หมู่บ้าน พฤติกรรมเหล่านี้ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม “การ์ด เริ่มตก” ของคนไทยเนื่องจากมาตรการควบคุมการระบาดของเชื้อโควิด-19 เริ่มลด ระดับความเข้มข้นลง ซึ่งคงจะเป็นที่น่าเสียดาย หากผลกระทบต่าง ๆ จากการดื่มสุรา เช่น การบาดเจ็บและการตายจากอุบัติเหตุจราจรที่เคยลดลงมากกว่า 70% ในช่วง เดือนเมษายน จะหวนกลับมาคร่าชีวิตและสุขภาพของคนไทยไปอีก หลังจากการ กลับมาอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ นอกจากนี้ สิ่งหนึ่งที่ได้จากการ สำรวจนี้คือ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการที่ได้ผลดีต่อการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วย นั่นคือ การจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะในร้านที่ไม่มีที่นั่งดื่ม การปิดผับ บาร์สถานบันเทิง และการไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบออนไลน์หรือ โสมเดลิเวอรี่ ภาครัฐจึงควรนำความคิดเห็นของประชาชนนี้เข้าไปประกอบการ พิจารณาในการผ่อนปรนมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วย โดย คำนึงถึงผลดีต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจหากประชาชนลดการดื่มสุราลงได้ ดังที่ นายแพทย์ค่านวณ อึ้งชูศักดิ์ ที่ปรึกษากรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขกล่าวว่า “วิกฤติไวรัสโควิดนี้ไม่ใช่หนังสั้น แต่เป็นซีรีส์ยาวที่คนไทยทุกคนเป็นคนเขียนบทและ กำกับการแสดงเอง” หากเราต้องการเลือกให้ซีรีส์ยาวนี้ไปจบที่ฐานวิถีชีวิตใหม่ที่คน ไทยมีสุขภาพดี และสังคมปลอดภัยจากปัญหาจากการดื่มสุรา เราก็สามารถช่วยกัน เขียนบทและแสดงด้วยกันได้ การลด/ละ/เลิกดื่มสุราเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยที่สุดทั้ง ต่อตัวผู้ดื่มเองและสังคมรอบข้าง

ที่มา: สรุปผลสำรวจการรับรู้ถึงความเสี่ยงและพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 : กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป ใน 15 จังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ (ครั้งที่ 2) ดำเนินการสำรวจโดย ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาลังคมและธุรกิจ (SAB) ภายใต้การสนับสนุนของ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พฤษภาคม 2563.